

СТАНОВИЩЕ

**от проф. д.н. Малина Николова Новкиришка- Стоянова,
преподавател по Римско право в Юридическия факултет на Софийския
университет „Св. Климент Охридски“**

**относно: конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в област
на висше образование 3.Социални, стопански и правни науки,
професионално направление 3.6 Право, научна специалност
„Обща теория на правото“, обявен в ДВ, бр. 57 от 26.06.2020 г. от
Софийския Университет „Св. Климент Охридски“**

I. Данни за процедурата

Конкурсът за заемане на академичната длъжност „доцент“, в област на висшето образование 3. Стопански, социални и правни науки, професионално направление 3.6. Право, научна специалност „Обща теория на правото“ е обявен за нуждите на катедра „Теория и история на държавата и правото“ (КТИДП) на Юридическия факултет (ЮФ) при Софийския университет „Св. Климент Охридски“ (СУ), като обявата е публикувана в ДВ, бр. 57 от 26 юни 2020 г. Съставът на научното жури е определен със Заповед № РД 38-254/06.07.2020 г. на Ректора на Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

Единствен кандидат в процедурата за заемане на академичната длъжност е гл. ас. д-р Симеон Ефимов Гройсман.

На заседанието на научното жури на 08.09.2020 г. беше направена проверка във връзка с минималните изисквани точки по групи показатели за различните научни степени и академични длъжности, уредени в ППЗРАСРБ и беше установено, че кандидатът покрива напълно тези критерии и се допуска до участие в конкурса за заемане на длъжността „доцент“ по 3.6 Право (Обща теория на правото). На същото заседание бях определена да подготвя становище по конкурсната процедура и участващия в нея кандидат.

II. Данни за кандидата и учебно-преподавателската му дейност

Гл. ас. д-р Симеон Ефимов Гройсман е завършил висше образование по специалността „Право“ (редовно обучение) в ЮФ на СУ през 2011 г. със специализации по „Правораздаване“, „Публична администрация“, „Международно право и международни отношения“. В същия факултет от октомври 2012 г. до настоящия момент работи като асистент (до октомври 2016 г.) и главен асистент по Обща теория на правото. В периода декември 2015 г. – септември 2016 г. е

докторант в КТИДП в ЮФ на СУ. Защи́тава докторска дисертация на тема „Морал и юридическа валидност според съвременния правен позитивизъм“ през 2016 г.

Основните научни интереси на гл. ас. д-р Симеон Гройсман са в областта на Обща теория на правото, Философия на правото, Общо учение за държавата, Политически и правни учения, Права на човека.

Научната и преподавателската кариера на кандидата се развиват основно в СУ от 2012 г. и до момента. Води семинарни занятия и лекции по Обща теория на правото и други дисциплини на студентите по „Право“, „Международни отношения“ и др. специалности в СУ, както и в Академията на МВР (от октомври 2018 г. и до момента). През септември 2017 г. е на стаж в Катедрата по теория на държавата и правото и политология на Юридическия факултет на Московския държавен университет. В периода юни 2016 г. – май 2020 г. като научен секретар на ЮФ на СУ проявява изключителна прецизност, оперативност и колегиалност по организиране на тази дейност във факултета.

От 2013 г. е адвокат, вписан в Софийска адвокатска колегия. Работил е и като правен консултант, лектор по проблеми на прилагането на регламенти на ЕС и пр. Владее писмено и говоримо английски и руски, ползва немски и италиански език.

Той има дългогодишен опит като преподавател и утвърден изследовател в областта на теорията на правото. Участвал е в множество научни конференции и семинари, като на много от тях е член на организационните екипи и съставител на сборници с доклади и статии от тях.

III. Научна дейност на кандидата

За участие в конкурса кандидатът е представил за рецензиране една монография със заглавие „Право и власт. От неограничената държава до постмодерното върховенство на правата“, издадена от Сиела, София, 2020, 444 с., както и 10 статии, публикувани в рецензирани научни сборници и списания.

На първо място следва да се има предвид **монографичния труд „Право и власт. От неограничената държава до постмодерното върховенство на правата“**. С., Сиела, 2020. На 444 страници с впечатляваща библиография на български, руски, английски и немски език са представени основните проблеми, свързани с понятията за право и власт- от терминологията и историческата еволюция на тези понятия към разкриване на тяхната същност според различните теории в правната наука и във връзка с концепциите за суверенитета, Основната норма, субективните права, правния ред и пр. Самият автор определя изследването си като посветено на понятията за правото и властта през призмата на общата теория на правото, но и поставени в контекста на някои философскоправни тенденции, определени в подзаглавието на книгата- „от неограничената държава до постмодерното върховенство на правата“ . Тези понятия са поставени както в

определен исторически контекст, така и в рамките на проблематиката на философията на правото и особено в тяхното съвременно развитие.

Монографията е с традиционната структура от Въведение, седем раздела и Заключителни бележки. Всъщност тя е разделена на три големи части- понятийно-методологична (раздел I и II), историко- сравнителна (раздел III-VI) и догматична (раздел VII) част.

Във въведението освен аргументацията на личния интерес към темата и формулирането на една „прокелзианска“ (както сам я определя авторът) правна теория по темата, е направено въведение към отделните раздели,. Особено полезно за цялостното възприемане на съчинението (и несъмнен творчески индивидуален подход) е включването на обобщение относно контекста, в който е направено изследването и позоваването на основните концепции и автори, които се явяват „скрити събеседници“ на автора.

В първите два раздела авторът е разгледал основните юридически понятия, използвани в изложението – факт, норма, право, правна норма и правен принцип, субективно право, юридическо задължение и пр., набелязал е методологичните подходи към тях (и със специално внимание към юридическия метод) и мястото на изследването в общата теория на правото. Направено е съпоставяне и съотнасяне на общата теория и философията на правото в контекста на разглежданата проблематика, която има фундаментално значение. В тази насока от особено значение е изводът на автора, че властта в правен контекст следва да се разглежда като универсално социално явление, а не само чрез обичайните призма на държавната власт и разделението на властите. Интересни са разсъжденията относно властта и принудата, понятието за легалност и пр. , основани на задълбочен анализ на съществуващите концепции.

За мен от специален интерес са включените в т.нар. историко- сравнителна част проблеми и по- специално анализът на съотношението potestas- auctoritas, който разкрива едно задълбочено познаване на латинския генезис на термините, но интерпретирано в контекста на тяхното историческо развитие и като основа на едни по-различни от римскоправните концепции. Заслужава да се отбележи и разгърнатото изследване относно историческите епохи на правото (раздел IV), суверенитета и правото (раздел V) и особено относно Келзеновата теория за основната норма (раздел VI), като прави впечатление научната добросъвестност и прецизност при коментарите и внимателното и аргументирано излагане на собствената позиция на автора.

Основният акцент на изследването според мене е в раздел VII на монографията, като са представени основните виждания на автора за изграждането на една позитивистка теория върху отношението „право – власт“ . Именно в този раздел е налице съчетаването на теоретичното и философското познание за достигане на значими изводи, свързани със съвременното развитие на правото като

ограничител на властта, за влиянието на властта върху субективните права както в частното, така и в публичното право, за функциите на правния ред и роля на съдилищата за контрол над властите. Именно в този раздел се съдържат и значимите научни приноси на автора в разглежданата материя.

Заключителните бележки всъщност представят достигнатите обобщения относно съотношението между власт и право, за конкретните практически измерения на ограничената или неограничена власт и очакванията за нейната намеса в социалните отношения, за легитимността и принудата в правото.

Научните приноси на автора могат да се очертаят, извън конкретните изводи и предложения и теоретични конструкции, в създаването на едно интегрално, балансирано, добре аргументирано и написано на блестящ правен език изследване по теория на правото, което поставя много висок критерии за следващите научни изследвания на д-р Гройсман.

В конкурса са представени и **десет публикации в реферирани научни сборници и списания**, като за повечето от тях имам непосредствени впечатления като главен редактор на списанието IUS ROMANUM и участник в същите научни форуми. Особено съм впечатлена от научната задълбоченост на кандидата, както и от неговата систематична и последователна работа по дадена проблематика, в която той влага особено усърдие и се стреми към максималното й познаване и изчерпване на дискуссионните проблеми, с привеждане на обширна аргументация на различни автори, с познаване на литературата на световно ниво и умело използване на перфектната си езикова подготовка. Бих искала да отбележа и забележителният му интерес към римската юриспруденция, като някои от съчиненията му се откриват особено интересни наблюдения и идеи за приемствеността в правото от Древния Рим до наши дни. В тази връзка искам да подчертая неговите изводи в статията „Републиканска законност и извънредна власт: разсъждения върху макиавелисткия прочит на римската диктатура“, в: Ius Romanum, Iuventutes 2017, с. 1-12 и студията „Вездесъщата администрация, в: Ius Romanum“ 1/2018, с. 548-591.

В другите представени за конкурса статии и студии проличава задълбочеността на един млад учен, който не се притеснява от предизвикателствата на „големите теми“, умело и деликатно полемизира с авторитетни световни учени, дава своя принос към някои детайли на вече утвърдени концепции или предложения за техния нов прочит в съвременната епоха.

Преподавателската, научната, но и практическата работа на кандидата му дават възможност да има общ поглед върху правото като ограничител на властта, включително и да изразява становища, които биха били много полезни както в научен, така и в политически план, ако се познават добре. В този аспект особено значими са статиите „Правните принципи като цели правни предписания – В: Научни четения на тема „Правни норми и правни принципи“, съст. Пл. Панайотов,

Д. Вълчев, Кр. Манов, С. Гройсман, С.: УИ "Св. Кл. Охридски", 2017, с. 333-349; Право и власт: диалектика на граничността – В: Право и граници, съст. Д. Вълчев и С. Гройсман, С., УИ "Св. Кл. Охридски", 2018, с. 163-186.

Предвид на участието на гл. ас.- д-р Симеон Гройсман в организираните от КТИДП и катедрата по НПН научни конференции особен интерес представляват няколко негови интердисциплинарни изследвания, в които теорията на правото умело се преплита с пеналистичната тематика: „Наказателното право като защита на ценности“. В: Научни четения в памет на Венелин Ганев и Никола Долапчиев, Пл. Панайотов, Д. Вълчев, С. Гройсман, Кр. Манов, С., УИ „Св. Кл. Охридски“, 2017, с. 292-312; „Властта да се наказва и властта да се възпитава“. В: Съвременни предизвикателства пред наказателното законодателство, съст. Пламен Панайотов, Георги Митов, Николета Кузманова, С., УИ „Св. Кл. Охридски“, с. 275-290 и „За символ(ич)ната власт на българското наказателно право“. В: Научни четения на тема „Санкциите в правото“, съст. Пл. Панайотов, Д. Вълчев, Кр. Манов, С. Гройсман, С.: УИ "Св. Кл. Охридски", 2019, с. 403-417.

Представените за рецензиране статии и студии, които са само част от неговите публикации (още една монография- докторската му дисертация, общо 29 студии и статии и 4 научни съобщения, което е особено достойнство за един млад учен!), представят неговите широки научни интереси в областта на правото. Те са посветени на теми, излизащи извън конкретните и общоприети рамки на теорията на правото и често граничещи с философията на правото. В тях е забележителна една широка научна компетентност и задълбоченост на автора, както и прекрасна изява в международен план със статиите му „Sovereignty of Law and the Legal State: A Contemporary Point of View on the Theory of Hugo Krabbe – In: Rule of Law at the Beginnings of the Twenty-First Century, ed. M. Belov, Eleven International Publishing, 2018, pp. 45-68; Legal Realism versus Legal Ideology: On Explanatory Models of Judicial Activism – In: The Role of Courts in Contemporary Legal Orders, ed. M. Belov, Eleven International Publishing, 2019, pp. 139-152 и Право и власт: К идее В. С. Нерсесянца о потестарных теориях права – В: Юридическая наука в современном мире: Россия и Болгария, Москва, Проспект, 2020, с. 266 - 282. Написани на перфектен чужд език, те ясно показват собствения научен стил и изследователски подход на автора и са авторитетна проява на млад български учен сред правната общност в чужбина.

Трябва да отбележа, че гл. ас. д-р Симеон Гройсман активно се включва във всички научни форуми на КТИДП и съвместно с другите катедри, като дава съществена подкрепа за тяхната организация, координиране на участниците, съставяне на сборниците и тяхното издаване. Той многократно ме е подпомагал и в провеждането на различни инициативи по римско право, имали сме и много ползотворни беседи на романистични и съвременни теми по повод на интересуващите го проблеми. Той притежава особен дух на академичност, на

отдаденост на преподавателската и научната работа, отзивчивост и колегиалност в отношенията във факултета.

IV. Заключение

Кандидатът в конкурсната процедура гл. ас. д-р Симеон Ефимов Гройсман отговаря на всички изисквания, предвидени в чл. 24 от Закона за развитие на академичния състав в Република България, за заемане на академичната длъжност „доцент“. Предвид гореизложеното изразявам своята **положителна оценка и препоръчвам** на научното жури да предложи на Факултетния съвет на Юридическия факултет при Софийския университет „Св. Климент Охридски“ гл. ас. д-р Симеон Ефимов Гройсман да бъде избран на академичната длъжност „доцент“, в област на висшето образование 3. Стопански, социални и правни науки, професионално направление 3.6. Право, научна специалност „Обща теория на правото“.

Член на научното жури:

(проф. д.н. Малина Николова Новкиришка- Стоянова)

гр. София
08.10.2020 г.